

**VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN
OVER 2005**

VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN OVER 2005

1 INLEIDING

Op grond van de Provinciewet dienen de provincies met ingang van 1 januari 2005 te beschikken over een provinciale rekenkamer. Met het oog hierop hebben Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg op 1 juli 2004 besloten om een gemeenschappelijke rekenkamer in te stellen voor de beide provincies. Daartoe werd een gemeenschappelijke regeling getroffen: 'Gemeenschappelijke provinciale rekenkamer Noord-Brabant en Limburg'. De gemeenschappelijke regeling werd vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Brabant op 3 december 2004 en door Provinciale Staten van Limburg op 17 december 2004. De rekenkamer opereert verder onder de naam 'Zuidelijke Rekenkamer'. Daarmee wordt aangesloten bij de systematiek van naamsaanduiding van de andere provinciale rekenkamers.

Op grond van artikel 183 van de Provinciewet onderzoekt de rekenkamer de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur. Artikel 186, lid 3, schrijft daarnaast voor dat de rekenkamer elk jaar vóór 1 april een verslag opstelt van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar. Dit is het eerste verslag van werkzaamheden van de rekenkamer.

2005 was een jaar van opbouw voor de rekenkamer. Bij die opbouw is de rekenkamer actief ondersteund door de provinciale organisaties van Noord-Brabant en Limburg. Met name de beide statengriffies hebben daarin een belangrijke en positieve rol vervuld. De rekenkamer spreekt haar waardering daarvoor uit.

2 ORGANISATIE

2.1 Bestuur

De rekenkamer heeft een collegiaal bestuur, dat bestaat uit drie leden. Zij zijn voor de duur van zes jaar benoemd door Provinciale Staten van de deelnemende provincies. Aan het eind van het verslagjaar bestond het bestuur van de rekenkamer uit: drs. L. Markensteyn (voorzitter), mw. mr. Th.O.J. Lucardie en prof. dr J.C. van Dalen. Zij werden benoemd in de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 21 januari 2005, respectievelijk van Limburg van 4 februari 2005.

Het bestuur heeft in het verslagjaar een strategisch plan voor de periode 2005-2009 geschreven. Daarin situeert zij de rekenkamer als een onafhankelijke organisatie die zich ten doel stelt om het functioneren en presteren van de provincies Noord-Brabant en Limburg en de daarmee verbonden organisaties te toetsen op doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid, en door middel van haar rapporten bruikbare bijdragen te leveren aan het verbeteren van dat functioneren en presteren.

2.2 Programmaraad

De rekenkamer kent een Programmaraad, die adviseert over het door de rekenkamer voorgenomen onderzoeksprogramma en desgewenst als klankbord fungeert voor het bestuur. Via de Programmaraad hebben Provinciale Staten van de deelnemende provincies tevens de mogelijkheid

om onderwerpen voor onderzoek voor te dragen. De rekenkamer bepaalt echter zelf welke onderzoeken feitelijk worden uitgevoerd. De Programmaraad bestaat uit drie leden per deelnemende provincie.

Aan het eind van het verslagjaar bestond de Programmaraad uit de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant: drs. G.P.J.H.M. Coonen, ir. J.G. Arkes en drs. H.J.P.M. van Hezik en de leden van Provinciale Staten van Limburg: drs. B.J.M. Bettinger, drs. V.G.J. Zwijnenberg en ir. H.J.G. Schroeder. Zij werden benoemd in de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 21 januari 2005, respectievelijk van Limburg van 4 februari 2005.

In zijn vergadering van 5 oktober 2005 heeft de Programmaraad de heer Coonen tot voorzitter en de heer Zwijnenberg tot plaatsvervangend voorzitter benoemd. Deze benoeming geldt tot 1 oktober 2007, waarna voor een nieuwe periode van twee jaar het voorzitterschap door een Limburgs lid en het plaatsvervangend voorzitterschap door een Brabants lid zal worden bekleed.

De voltallige Programmaraad kwam in het verslagjaar tweemaal bijeen, op 5 oktober en 14 december. Tijdens deze laatste vergadering werd het concept onderzoeksprogramma van de rekenkamer besproken. Bij de voorbereiding van het onderzoeksprogramma 2005-2006 heeft het bureau van de rekenkamer afzonderlijke gesprekken gevoerd met de Limburgse (14 oktober) en de Brabantse (19 oktober) leden van de Programmaraad.

2.3 Bureau

Voor de uitvoering van haar taken beschikt de rekenkamer over een eigen bureau. Het bureau heeft een formatie van vier personen. Aan het eind van het verslagjaar was de samenstelling van het bureau als volgt:

- * directeur, tevens secretaris van het bestuur: drs. P.W.M. de Kroon (vanaf 1 september 2005)
- * senior-onderzoeker: mw. drs. A. Mengde - van der Wal (vanaf 15 september 2005)
- * junior-onderzoeker: mw. drs. L.A.J. van Onna (vanaf 1 december 2005)
- * bureaumanager/onderzoeksassistent: vacature ¹

De rekenkamer is gehuisvest in het kantoorgebouw 'Het Hooghuis' aan de Keizersgracht 5 te Eindhoven. In dit gebouw heeft de rekenkamer de beschikking over kantoorruimte, die wordt gehuurd van de Rijksgebouwendienst. De rekenkamer beschikt over toegang tot het intranet van de beide provincies.

Begroting

Conform artikel 12 van de gemeenschappelijke regeling stellen Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg de rekenkamer de nodige middelen ter beschikking voor een goede uitvoering van haar taak. Voor 2005 is in dat verband een bedrag van € 600.000,- aan de rekenkamer ter beschikking gesteld. Beide provincies nemen ieder voor de helft deel in de bekostiging van de rekenkamer. De realisatie voor 2005 bedroeg afgerond € 116.500,-. Deze onderuitputting wordt vrijwel geheel verklaard door de omstandigheid dat de personele opbouw van het bureau - en daarmee ook de daadwerkelijke onderzoeksinspanningen - pas vanaf september van het verslagjaar vorm heeft gekregen (zie ook hiervoor).

¹ Vanaf 1 januari 2006 wordt de functie ingevuld door mw. H.J.T. Giesbertz-Thijssen

De medewerkers van het bureau hebben in het verslagjaar veel tijd geïnvesteerd in het beter leren kennen van de beide provinciale organisaties, de totstandkoming van beleid, de verschillende fases van de beleidsuitvoering en de controle daarop, de specifieke verantwoordelijkheden van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten in de nieuwe duale verhoudingen en de provinciale planning- & controlcyclus. Hiertoe werden kennismakingsgesprekken gevoerd en werkbezoeken afgelegd.

Teneinde een breder publiek te informeren over de taak en functie van de nieuw opgerichte rekenkamer zijn in het verslagjaar verschillende interviews gegeven aan provinciale media: Omroep Brabant radio (26 augustus); Omroep Brabant televisie (1 september); Brabant Magazine (jaargang 8, nr. 10); Samengevat, personeelsblad van de provincie Limburg (december).

2.4 Kring van provinciale rekenkamers

In het verslagjaar is de rekenkamer actief betrokken geweest bij de oprichting van een kring van provinciale rekenkamers binnen de NVRR, de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamerfuncties. Alle vijf provinciale rekenkamers maken deel uit van deze kring. Naast de Zuidelijke Rekenkamer zijn dat: de Noordelijke Rekenkamer (Drenthe, Fryslân, Groningen), de Rekenkamer Oost-Nederland (Gelderland, Overijssel), de Randstedelijke Rekenkamer (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland) en de Rekenkamer Zeeland. Doel van de kring is de onderlinge afstemming en uitwisseling van kennis. Zowel leden van het bestuur als medewerkers van het bureau hebben in het verslagjaar deelgenomen aan afstemmingsoverleggen, die plaatsvonden op 29 juni en 13 december.

Afstemming vindt plaats rond thema's als: positionering van de provinciale rekenkamers; onderzoek, opleiding en training (kwaliteitskring); bedrijfsvoering. De Zuidelijke Rekenkamer coördineert het afstemmingsoverleg over de bedrijfsvoering. Bij de vorming van een kwaliteitskring van provinciale rekenkamers wordt op onderdelen aansluiting gezocht bij activiteiten van andere rekenkamers, zoals de Algemene Rekenkamer, de Rekenkamer Rotterdam en de Rekenkamer Amsterdam.

2.5 Reglement van Orde en Onderzoeksprotocol

In haar vergadering van 1 november 2005 heeft de rekenkamer een Reglement van Orde vastgesteld. Met verwijzing naar artikel 79i, lid 2, van de Provinciewet is dit reglement vervolgens ter kennisneming aangeboden aan Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg.

Eveneens in haar vergadering van 1 november 2005 heeft de rekenkamer een onderzoeksprotocol vastgesteld. Ook dit document is, onder verwijzing naar artikel 3, lid 6 van de gemeenschappelijke regeling 'Gemeenschappelijke provinciale rekenkamer Noord-Brabant en Limburg', ter kennis van Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg gebracht.

Beide documenten werden geagendeerd voor de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant (4 november 2005) en Limburg (16 december 2005)

3 ONDERZOEK

3.1 Onderzoeksprogramma

In haar vergadering van 29 november 2005 heeft de rekenkamer een concept onderzoeksprogramma 2005-2006 vastgesteld, dat vervolgens voor advies aan de Programmaraad werd aangeboden en met de raad op 14 december 2005 besproken. Het onderzoeksprogramma bevat een schets van de onderzoek- en controleomgeving waarin de rekenkamer opereert en geeft daarnaast op hoofdlijnen aan welke strategische keuzes de rekenkamer maakt bij de selectie van onderzoeksonderwerpen. Het programma voorziet voor 2006 in drie onderzoeken die zowel voor Noord-Brabant als Limburg zullen worden uitgevoerd (Meta-evaluatie; Apparaatskosten en de uitvoering van de Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding) en een onderzoek dat specifiek betrekking heeft op Limburg (Limburgse 'Huizen'). Voor een nadere omschrijving wordt verwezen naar het onderzoeksprogramma van de rekenkamer.

3.2 Quick scan jaarverslag 2004 Limburg

Op 19 april 2005 verzocht de voorzitter van het Presidium van Provinciale Staten van Limburg aan de rekenkamer een rapport van bevindingen van het Jaarverslag 2004 uit te brengen. De rekenkamer besloot in te gaan op het verzoek, dat in verband met de beperkt beschikbare tijd werd opgevat als een verzoek voor een *quick scan*. Op 17 mei werd het *Rapport inzake quick scan jaarverslag 2004 provincie Limburg* uitgebracht. In het rapport ging de rekenkamer in op de noodzaak van een fijnmazig meetbaar normenkader, ter sturing en beheersing van de bedrijfsvoering van de provincie en als ijkpunt om daarover verantwoording af te leggen. Andere opmerkingen van de rekenkamer hadden betrekking op de verankering van het risicomanagement in de provinciale organisatie, het aanscherpen van normstellende kaders, de risicoreserve, het getrouwheidsoordeel versus het rechtmatigheidsoordeel van de accountant, het controleprotocol private besteding van overheidsgeld en het beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik. Het rapport werd besproken in de vergadering van Provinciale Staten van 20 mei 2005. Daarbij werd in het bijzonder stilgestaan bij de opmerkingen over het risicomanagement, waarover eerder ook door de Commissie van Onderzoek opmerkingen waren gemaakt. Naar aanleiding van een vraag van een lid van Provinciale Staten wees de gedeputeerde H.T.J. Vreken (portefeuillehouder voor o.a. provinciale financiën) op de doorontwikkeling naar een structureel proces van risicomanagement, die met behulp van een externe partij plaatsvindt. De gedeputeerde zegde toe dat terugkoppeling over de implementatie van aanbevelingen van rekenkamer en Commissie van Onderzoek aan de commissie zal plaatsvinden.

Op verzoek van de provincie Limburg heeft de rekenkamer zich aan het eind van het verslagjaar vervolgens gebogen over de vraag of de rekenkamer voor zichzelf een structurele rol ziet weggelegd in het formele traject dat leidt tot vaststelling van de provinciale jaarrekening. In het licht van haar onafhankelijke positie heeft de rekenkamer geconcludeerd dat zij een dergelijke rol niet moet vervullen. Dit sluit ook aan bij artikel 183, lid twee, van de Provinciewet, waarin wordt gesteld dat de rekenkamer geen controle van de jaarrekening verricht als bedoeld in artikel 217 van de Provinciewet. Dit laatste artikel heeft betrekking op de accountantscontrole, de accountantsverklaring en het rapport van bevindingen van de accountant bij de jaarrekening. Een en ander laat onverlet dat de rekenkamer op enig moment kan besluiten een nader onderzoek naar (onderdelen van) de jaarrekening in te stellen.

3.3 Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijven

In het verslagjaar heeft de rekenkamer een verkenning uitgevoerd naar het beleid van de provincie Noord-Brabant met betrekking tot de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen. Meer in het bijzonder heeft de rekenkamer aandacht besteed aan de oprichting van de Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen (BHB). De provincie Noord-Brabant en de NV Brabantse Ontwikkelings Maatschappij hebben op 23 december 2005 de samenwerkingsovereenkomst getekend die ten grondslag ligt aan de BHB. Met de oprichting van de BHB wil de provincie een impuls geven aan de herstructureringsopgave waarvoor zij zich geplaast ziet. Een derde van alle bedrijventerreinen in Noord-Brabant is verouderd. De BHB moet het mogelijk maken dat tot 2010 in totaal 37 herstructureringsplannen worden opgeleverd. Daarnaast zal een participatiefonds, als onderdeel van de BHB, actief financieel in projecten participeren met als doel om de gemaakte plannen ook daadwerkelijk tot uitvoering te kunnen brengen.

Rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin de BHB zich bevindt en met een voorgenomen tussenevaluatie in 2006 van de BHB heeft de rekenkamer besloten thans geen onderzoek in te stellen naar het beleid met betrekking tot de herstructurering van bedrijventerreinen. Bij het bestuderen van het dossier werd de aandacht van de rekenkamer evenwel getrokken door twee onderwerpen die naar de mening van de rekenkamer nu reeds aandacht behoeven. De rekenkamer was van oordeel dat de toetsingscriteria voor de tussenevaluatie, zoals geformuleerd in het ontwerpbesluit, te vaag waren geformuleerd om op basis van de uitkomsten van de evaluatie beleidsbeslissingen te kunnen nemen. Een tweede kanttekening plaatste de rekenkamer bij de afspraken over de jaarlijkse informatievoorziening van de BHB aan de provincie in de vorm van een rapportageprotocol. In het ontwerpbesluit 'Oprichting BHB' werden hier slechts zeer summiere aanwijzingen voor gegeven. Het ontwerpbesluit meldt alleen dat de verstrekking van informatie over drie onderwerpen dient te gaan: inhoudelijke voortgang, financiële gegevens en risicopositie. De rekenkamer stelde zich op het standpunt dat Provinciale Staten gerichtere informatie nodig hebben om hun autoriserende en controlerende functie een kwalitatief goede invulling te kunnen geven. Deze twee opmerkingen van de rekenkamer, over de toetsingscriteria voor de tussenevaluatie en de inhoudelijke vereisten van het rapportageprotocol, zijn op 31 oktober 2005 in een ambtelijk overleg onder de aandacht gebracht van de verantwoordelijk ambtenaar voor de herstructurering van bedrijventerreinen. De rekenkamer zal dit onderwerp nauwlettend blijven volgen.

3.4 Oriëntatieonderzoeken

De rekenkamer heeft in 2005 een aantal oriëntaties ingesteld. Deze hebben thans nog niet geleid tot het daadwerkelijk instellen van een onderzoek, maar zullen worden betrokken bij de selectie van toekomstig rekenkameronderzoek. De rekenkamer heeft met dat oogmerk een groslijst van onderzoeksonderwerpen opgesteld. De oriëntaties hadden betrekking op de volgende onderwerpen.

Waterbeheer 21^e eeuw/Stroomgebiedvisie Limburg

In de afgelopen jaren zijn bepaalde gebieden in Nederland herhaaldelijk geconfronteerd met wateroverlast veroorzaakt door overvloedige neerslag. Deze gebeurtenissen hebben tot de conclusie geleid dat het watersysteem in Nederland niet goed toegesneden is om neerslagpieken, als gevolg van klimaatveranderingen, op te kunnen vangen. Naar aanleiding daarvan heeft het toenmalige kabinet het 'Waterbeleid voor de 21^e eeuw' geïntroduceerd. Over de uitvoering van dit Waterbeleid hebben het Rijk, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen in februari 2001 afspraken

vastgelegd in een 'Startovereenkomst Waterbeleid 21^e eeuw'. Een van de afspraken was dat provincies, waterschappen en gemeenten in 'Stroomgebiedvisies' aangeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om het watersysteem zodanig op orde te brengen dat wateroverlast in de toekomst wordt voorkomen en de veiligheid wordt gewaarborgd. De Stroomgebiedvisies hebben vervolgens gezamenlijk de basis gevormd voor het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) uit 2003. Het NBW bevat afspraken over de uitvoering van de maatregelen uit de provinciale stroomgebiedvisies, maar nog geen taakstellende afspraken voor ruimtebeslag en financiering. Vanuit het NBW hebben de waterschappen als belangrijkste opdracht om inzichtelijk te maken welke maatregelen nodig zijn om het regionale watersysteem met betrekking tot wateroverlast op orde te krijgen in 2015 en te houden tot 2050. Daarvoor worden normen ontwikkeld, aan de hand waarvan de waterschappen in het voorjaar van 2006 moeten komen met voorstellen voor de ruimtelijke consequenties. De provincies zijn vervolgens verantwoordelijk voor een integrale afweging van de door de waterschappen voorgestelde ruimtebehoefte en dienen deze vast te leggen in provinciale ruimtelijke en beleidsplannen. Conform afspraak in het NBW moeten de provincies die uiterlijk 2007 hebben afgerond.

Met het oog op deze tijdplanning heeft de rekenkamer er van afgezien thans een onderzoek in te stellen. De rekenkamer zal de voortgang van dit proces evenwel zorgvuldig volgen. Inmiddels is in het verband van de kring van provinciale rekenkamers afgesproken dat nagegaan zal worden of dit onderwerp, gelet op het grote maatschappelijke belang, zich leent voor een simultane aanpak door de verschillende provinciale rekenkamers.

Provinciaal beleid en regionale ontwikkelingsmaatschappijen

In haar kennismakingsgesprekken met leden van de Programmaraad werd de aandacht van de rekenkamer gevraagd voor het provinciaal beleid met betrekking tot regionale ontwikkelingsmaatschappijen: de NV Industriebank LIOF (Limburg) en de NV Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (Noord-Brabant). De rekenkamer heeft vervolgens een oriëntatie uitgevoerd om na te gaan of een onderzoek door de rekenkamer thans wenselijk is. De rekenkamer heeft vastgesteld dat de staatssecretaris van Economische Zaken, mw. ir. C.E.G. van Gennip, op 30 augustus 2004 het rapport 'Evaluatie Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen 2000-2004' aan de Tweede Kamer heeft aangeboden. De conclusies en aanbevelingen van dit rapport vormden voor het ministerie van Economische Zaken (EZ) aanleiding om de subsidie- en aansturingrelatie met regionale ontwikkelingsmaatschappijen te herzien.

Onlangs heeft de staatssecretaris een nieuwe beleidslijn voor regionale ontwikkelingsmaatschappijen voor de periode 2006 - 2009 opgesteld (Beleidslijn ROM's 2006-2009, 4 oktober 2005). Deze beleidslijn vormt voor het ministerie van EZ het vertrekpunt voor onderhandelingen met de provincies. Met betrekking tot de aansturingrelatie wordt in de beleidslijn onder meer opgemerkt dat de gezamenlijke aansturing van de ROM's kan worden verbeterd. Het gaat dan om de inhoudelijke afstemming van het beleid van het ministerie en het beleid van de provincies en de concrete prestaties waar de ROM aan moet voldoen. Om hierin verbetering aan te brengen gaat het ministerie in de periode 2006 - 2009 samen met de betrokken provincies meerjarige (afrekenbare) afspraken maken in de vorm van een prestatiecontract met elke ROM en daar de subsidie gezamenlijk op richten. In deze prestatiecontracten wordt opgenomen: het kader waarop de activiteiten worden gebaseerd; de omvang van de activiteiten met bijbehorende financiering van het ministerie en de provincies; meerjarige meetbare

prestatieafspraken met ROM's over in ieder geval de omvang van buitenlandse investeringen, de uitvoering van gebiedsgericht beleid, research en development uitgaven in de regio en uitgelokt investeringsvolume in participaties. Overeenstemming over deze punten resulteert in een beleidsplan en een prestatiecontract per ROM. Deze worden vertaald in jaarplannen met begrotingen op basis waarvan jaarbudgetten worden toegekend. Subsidieafrekening vindt in 2009 plaats op basis van prestatieafspraken.

De staatssecretaris heeft aangegeven dat zij in het voorjaar van 2006 in overleg met de betrokken provincies zal starten met de uitvoering van de vernieuwde beleidslijn. Zij zal in dat verband met de provincies prestatiecontracten per ROM afspreken en de subsidievoorwaarden vervolgens aanpassen. Daarnaast zal zij samen met de provincies bezien op welke wijze de bestaande aandeelhoudersovereenkomsten en statuten van de ROM's moeten worden aangepast. Zij verwacht daar medio 2006 uitsluitsel over te kunnen geven.

De rekenkamer zal deze ontwikkeling met belangstelling volgen, met name op het punt van de rol van het provinciaal bestuur bij de formulering van de prestatiecontracten en de controle op de naleving daarvan.

Subsidies

Subsidies vormen een belangrijk instrument bij de uitvoering van provinciaal beleid. Meer dan eenderde deel van de provinciale middelen wordt besteed aan subsidies voor instellingen en burgers. Om die reden is de rekenkamer geïnteresseerd in de wijze waarop de provincie het proces van subsidiëring inricht. In het verslagjaar heeft de rekenkamer zich georiënteerd op dit onderwerp. Daarbij heeft zij het volgende geconstateerd.

In de provincie Noord-Brabant is op 1 januari 2006 een nieuwe algemene subsidieverordening in werking getreden. De verordening bundelt en vervangt 20 subsidieverordeningen op een verscheidenheid aan terreinen: personenvervoer; sanering industrielaanleg; onderhoud primaire waterkeringen; rivierdijkverbeteringen; bodemsanering bedrijfsterreinen; plattelandontwikkeling; stedelijke vernieuwing; stimulering bodembeheer; stimulering verkeer en vervoer; economisch beleid en arbeidsmarktbeleid; kwaliteits- en structuurverbetering landelijk gebied; leren voor een duurzame samenleving; gebiedsgericht milieubeleid; waterhuishoudingsplan; locatiegebonden subsidies; welzijn-, educatie- en cultuursubsidies; zorgsubsidies; stads- en dorpsvernieuwing en herstructurering.

De nieuwe verordening moet het mogelijk maken dat het aanvragen van subsidies bij de provincie eenvoudiger en sneller verloopt. Om te voorkomen dat aanvragers verschillende aanspreekpunten bij de provincie hebben bij de aanvraag en afhandeling van een subsidie, werkt de provincie daarnaast aan de ontwikkeling van één subsidieloket. Het streven is een dergelijk loket in 2006 operationeel te laten zijn. Ook wordt gewerkt aan de mogelijkheid van een digitaal loket voor de elektronische aanvraag en afhandeling van alle provinciale subsidies. Het Combifonds, een subsidieregeling voor multifunctionele gebouwen en woonzorgcombinaties, dient daarvoor als proefproject. Volgens planning moet het digitaal loket medio 2007 zijn gerealiseerd.

Gelet op deze nieuwe ontwikkelingen in het provinciaal subsidiebeleid heeft de rekenkamer besloten thans geen onderzoek in te stellen. De rekenkamer volgt dit onderwerp evenwel

nauwgezet. Zij is met name geïnteresseerd in de vraag of de beoogde doelstelling, een vereenvoudiging en versnelling van het proces, in de praktijk zal worden gerealiseerd. Daarnaast zal de rekenkamer in het bijzonder aandacht schenken aan de budgetafspraken tussen provincie en subsidieontvanger, aan de gegevens die in dat verband moeten worden aangeleverd en de controle daarop. Dit onderwerp raakt overigens aan het onderzoek naar de 'Limburgse Huizen' dat de rekenkamer voornemens is in 2006 uit te voeren. Verder heeft de rekenkamer goede nota genomen van de opmerking in het Burgerjaarverslag 2004 van de Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant, waarin zij de registratie van de afhandeling van de subsidies kwalificeert als "nog steeds gebrekkig".

4 ONDERZOEK INGEVOLGE ARTIKEL 217A PROVINCIEWET

4.1 Inleiding

Gedeputeerde Staten dienen, ingevolge artikel 217a van de Provinciewet, periodiek onderzoek te verrichten naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Provinciale Staten stellen bij verordening hier regels over. Ingevolge lid twee van artikel 217a brengen Gedeputeerde Staten schriftelijk verslag uit aan Provinciale Staten van de resultaten van het periodiek onderzoek. Lid 3 van het zelfde artikel stelt daarnaast dat Gedeputeerde Staten de rekenkamer tijdig op de hoogte stellen van de onderzoeken die zij in dit verband doen instellen en de rekenkamer een afschrift zenden van het verslag als bedoeld in het tweede lid.

De Memorie van Toelichting bij de wetswijziging van de Provinciewet (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28 384, nr. 3) geeft nadrukkelijk aan dat toetsing op doelmatigheid en doeltreffendheid van het provinciaal beleid van groot belang wordt geacht voor de algemene oordeelsvorming over het gevoerde beleid en voortdurend informatie en aandacht vereist. De wetgever legt daarbij ook een relatie met het onderzoek van de rekenkamer en wijst erop dat de rekenkamer niet alleen gebruik kan maken van de resultaten van door Gedeputeerde Staten verrichte onderzoeken, maar daar zonedig ook een tweede oordeel over kan geven. De rekenkamer zal in haar verslag van werkzaamheden dan ook stelselmatig aandacht besteden aan de wijze waarop Gedeputeerde Staten invulling geven aan artikel 217a.

Voor het verslagjaar leidt dat tot de volgende opmerkingen.

4.2 Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant hebben op 20 februari 2004 een 'Verordening inzake doelmatigheid- en doeltreffendheidonderzoek' vastgesteld (Provinciaal Blad nr. 33/04). Op basis van de verordening moeten Gedeputeerde Staten periodiek toetsen of bij de tenuitvoerlegging van het provinciale beleid wordt voldaan aan de eis van doelmatig en doeltreffend bestuur. Ook dienen Gedeputeerde Staten periodiek te onderzoeken of de inrichting van de provinciale organisatie en het provinciale middelenbeheer aan de gestelde eisen voldoen. De wijze van onderzoek dient jaarlijks in een op te stellen onderzoeksplan ter behandeling aan de commissie Bestuur en Middelen te worden voorgelegd. Gedeputeerde Staten dienen de rekenkamer tijdig op de hoogte te brengen van de onderzoeken die zij doen instellen en zenden haar een afschrift van het verslag dat zij uitbrengen aan Provinciale Staten van de resultaten van het onderzoek.

2005 was het eerste jaar waarin een onderzoeksplan ex artikel 217a opgesteld diende te worden. Gedeputeerde Staten hebben er in dat verband voor gekozen reeds geplande onderzoeken/activiteiten in het plan op te nemen. Het onderzoeksplan 2005 bevat de volgende onderzoeken.

1 Doelmatigheidonderzoek

Voor het onderdeel doelmatigheid richt het onderzoeksplan 2005 zich op het onderzoek naar efficiency en taakvermindering. Het onderzoek is opgesplitst in twee fasen. In de eerste fase wordt door middel van zelfanalyse nagegaan welke taken met minder middelen inzet uitgevoerd zouden kunnen worden en welke taken niet bijdragen aan het bereiken van door Provinciale Staten gestelde doelen en wellicht om die reden geschrapt zouden kunnen worden. In de tweede fase van het onderzoek zal een externe deskundige beoordelen of de organisatie kritisch en onafhankelijk genoeg naar het eigen functioneren gekeken heeft.

2 Doeltreffendheidonderzoek

De provincie stelt zich op het standpunt dat effectiviteitonderzoek als een logisch onderdeel is ingebed in de beleidscyclus. Dat betekent ondermeer dat niet ieder jaar over de hele linie alle beleidsdoelstellingen geëvalueerd worden. Voor 2005 worden specifiek als doeltreffendheidonderzoek in het kader van het onderzoeksplan ex artikel 217a opgenomen:

- * tussenevaluatie van het bestuursakkoord 2003-2007
- * uitvoeringsmonitoring RLG gericht op (bijdrage aan) doelbereiking reconstructiedoelstellingen;
- * onderzoek naar doeltreffendheid van het subsidie-instrumentarium in het kader van het project herontwerp subsidieprocessen.

Het onderzoeksplan is op 28 januari 2005 in de commissie Bestuur en Middelen besproken. Naar aanleiding van opmerkingen van leden van de commissie over het ambitieniveau van het plan gaf de verantwoordelijk gedeputeerde aan dat 2005 naar zijn mening een leerjaar is waarin ervaring opgedaan moet worden.

De rekenkamer is in het verslagjaar niet separaat geïnformeerd over de onderzoeken die Gedeputeerde Staten voornemens waren in te stellen. Zij heeft evenmin een afschrift ontvangen van een verslag over de resultaten van het onderzoek, zoals in de provinciale verordening voorgeschreven. Wel heeft de rekenkamer vastgesteld dat Gedeputeerde Staten op 13 december 2005 bij het onderzoeksplan 2006 een terugblik hebben gegeven op de activiteiten die in het kader van het onderzoeksplan 2005 zijn ondernomen (commissiestuk BM-0334). Met betrekking tot het doelmatigheidonderzoek wordt daarbij opgemerkt dat een benchmarkonderzoek is uitgevoerd door PWC en ter kennis gebracht van de statencommissie Bestuur en Middelen. Van het efficiency- en taakverminderingstraject wordt aangegeven dat het nog loopt en de resultaten hiervan “te zijner tijd aan Provinciale Staten gepresenteerd worden”.

Met betrekking tot het doeltreffendheidonderzoek merken Gedeputeerde Staten op dat de tussenevaluatie van het bestuursakkoord 2003-2007 door de organisatie is uitgevoerd en samen met de kadernota met Provinciale Staten besproken; dat een rapportage over de uitvoeringsmonitoring RLG in voorbereiding is en naar verwachting nog in 2005 ter bespreking aan de statencommissie zal worden voorgelegd en dat aan het onderzoek naar de effectiviteit van het subsidie-instrumentarium in 2005 “op meerdere manieren” invulling is gegeven.

Bevinding rekenkamer

De rekenkamer is van oordeel dat het onderzoeksplan 2005 op een aantal wezenlijke punten niet voldoet aan de eisen die daaraan krachtens de verordening te stellen zijn. Met name de omschrijving van de geplande onderzoeken is naar de mening van de rekenkamer te weinig concreet. De rekenkamer wijst in dat verband op artikel 3, lid 2 van de verordening waarin staat dat per intern onderzoek globaal worden aangegeven het object van onderzoek, de reikwijdte van het onderzoek, de onderzoeksmethode, de doorlooptijd en de wijze van uitvoering. Evenmin wordt in het jaarplan aangegeven welke budgetten in de begroting zijn opgenomen voor de uitvoering van de onderzoeken, zoals de verordening voorschrijft. De rekenkamer stelt zich op het standpunt dat artikel 217a bij uitstek aan Gedeputeerde Staten de kans biedt om de eigen inspanningen om de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur te onderzoeken in samenhang in kaart te brengen en daarover gericht verslag te doen. Van die mogelijkheid maken Gedeputeerde Staten op dit moment nog onvoldoende gebruik.

Overigens vindt de rekenkamer het opmerkelijk dat Provinciale Staten, in casu de commissie Bestuur en Middelen, bij de bespreking van het onderzoeksplan 2006 en met name de terugblik op het onderzoeksplan 2005 de rapportage vanuit Gedeputeerde Staten niet hebben beoordeeld aan de hand van de door Provinciale Staten zelf opgestelde verordening.

4.3 Limburg

Provinciale Staten van Limburg hebben op 3 oktober 2003 (Provinciaal Blad 2003, nr. 68) de 'Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid provincie Limburg 2003' vastgesteld. Daarin is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten ieder jaar uiterlijk voor 1 december een onderzoeksplan ter sondering aan de statencommissie Financiën en Algemene Zaken voorleggen voor de in het daarop volgende jaar te verrichten interne onderzoeken naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid. De verordening stelt verder dat in het onderzoeksplan per intern onderzoek globaal moet worden aangegeven: het object van onderzoek; de reikwijdte van het onderzoek; de onderzoeksmethode; de doorlooptijd van het onderzoek en de wijze van uitvoering. De bevindingen van de onderzoeken moeten worden neergelegd in rapporten voor Provinciale Staten. Deze rapporten dienen volgens artikel 201 tweede lid van de Provinciewet te worden gevoegd bij de jaarrekening en het jaarverslag.

Naar aanleiding van de instelling van de provinciale rekenkamer hebben Provinciale Staten op 16 september 2005 gesproken over de inrichting van het totale controle-instrumentarium voor Provinciale Staten. Daarbij werd ook stilgestaan bij het periodiek onderzoek door Gedeputeerde Staten naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. In dat verband adviseerde het Presidium van Provinciale Staten aan GS om de Unit Control van de ambtelijke organisatie te belasten met het onderzoek ex artikel 217a. Het Presidium wees in dat verband op de onafhankelijke positie van dit organisatieonderdeel. Het Presidium beval voorts aan om deze onafhankelijke positie te verankeren in een Controllerstatuut.

In het verslagjaar is de rekenkamer niet separaat geïnformeerd over de onderzoeken die Gedeputeerde Staten voornemens waren in te stellen. Evenmin heeft de rekenkamer een verslag als bedoeld in het tweede lid van artikel 217a Provinciewet ontvangen. Wel heeft de rekenkamer geconstateerd dat de verantwoordelijk gedeputeerde in de vergadering van de statencommissie Financiën en Algemene Zaken van 9 december 2005 een mededeling heeft gedaan over de voortgang van twee doelmatigheidsonderzoeken, die worden gepresenteerd in het kader van het onderzoek ex

artikel 217a. Het betreft een onderzoek naar het subsidieverleningproces en het aanbestedingsproces. Er wordt gemeld dat het onderzoek naar het subsidieproces gestart is in 2005 en in projectvorm wordt uitgevoerd. Het onderzoek naar het aanbestedingsproces is “een interne scan naar de huidige praktijk van aanbesteden en de verbetermogelijkheden in met name het aanbestedingsproces”. Van beide onderzoeken wordt gemeld dat de resultaten naar verwachting beschikbaar zullen zijn bij de voorjaarsnota 2006.

Bevinding rekenkamer

De rekenkamer is van oordeel dat Gedeputeerde Staten nog onvoldoende invulling geven aan de verordening ‘Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid’. Er is geen onderzoeksplan ter sondering aan de statencommissie Financiën en Algemene Zaken voorgelegd en de berichtgeving over de voortgang is weinig precies. Daarbij maakt de rekenkamer nog de kanttekening dat de Provinciewet nadrukkelijk stelt dat Gedeputeerde Staten niet alleen de doelmatigheid, maar ook de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur onderzoeken. In de mededeling van de portefeuillehouder aan de statencommissie wordt met geen woord gerept over het onderdeel doeltreffendheid.

Overigens vindt de rekenkamer het opmerkelijk dat Provinciale Staten, in casu de commissie Financiën en Algemene Zaken, de verantwoordelijk portefeuillehouder niet bevroegd hebben op de inspanningen van Gedeputeerde Staten op basis van een verordening, die Provinciale Staten zelf hebben opgesteld.

Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer heeft het Verslag van werkzaamheden over 2005 vastgesteld in zijn vergadering op 21 maart 2006.